

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie z powództwa D. sp. z o.o. w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

11 września 2024 r.

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 31 stycznia 2024 r., sygn. VII AGa 357/23,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną,**
- 2. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 stycznia 2024 r., sygn. VII AGa 357/23, w sprawie z powództwa D. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w W. (obecnie D. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., dalej: „powód”) przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „pozwany”) o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 31 stycznia 2023 r., sygn. XVII AmA 71/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację (pkt 1) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 240 zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się

orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Od powyższego wyroku powód wywiódł skargę kasacyjną, zaskarżając go w całości. Skarżący zarzucił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie naruszenie:

I. prawa materialnego, tj.:

1. art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że powód naruszył zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., w sytuacji gdy badane przez Sąd Apelacyjny postanowienia zawarte w treści projektów pełnomocnictw, będących dokumentami wyodrębnionymi z wzorców umów, nie są wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 k.c., a tym samym powód nie mógł naruszyć zakazu stosowania w ich treści niedozwolonych postanowień umownych;

2. art 384 §1 k.c. poprzez jego:

a. niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że stosowane przez powoda projekty pełnomocnictw stanowiły wzorce umowne w rozumieniu art. 384 k.c., podczas gdy były to w rzeczywistości projekty dotyczące wyłącznie czynności prawnych o charakterze jednostronnym upoważniającym, polegających na udzielaniu przez konsumentów pełnomocnictw, które nie tworzą pomiędzy stronami stosunku zobowiązaniowego, a jedynie stosunek upoważniający;

b. niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że istnieje funkcjonalny związek pomiędzy wzorcem umownym umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży a projektem pełnomocnictwa, podczas gdy projekt pełnomocnictwa stanowi całkowicie odrębny od wzorca umownego dokument, nie stanowi załącznika do wzorca umownego, jak również z treści wzorca umownego (wzorca umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży) nie wynika, ażeby projekty pełnomocnictw były jego elementem niezbędnym do zawarcia takiej umowy, czy też aby istniał obowiązek ich udzielenia w związku z zawieraniem umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i jego sprzedaży lub chociażby aby wzorzec umowy zawierał jakąkolwiek informację o projekcie pełnomocnictwa, co mogłoby wywołać u konsumenta poczucie, iż projekty pełnomocnictw są częścią

wzorca umownego oraz, że konsument jest zobowiązany do udzielenia pełnomocnictwa zgodnego z projektem pełnomocnictwa na rzecz powoda;

c. niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie, że pomimo wyodrębnienia projektu pełnomocnictwa z treści wzorca umowy, tak aby konsument mógł złożyć odrębny podpis pod udzielanym przez siebie pełnomocnictwem. dopuszczalne jest poddanie kontroli abstrakcyjnej, jako wzorca umownego, dokumentu zawierającego wyłącznie projekt pełnomocnictwa;

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, co w konsekwencji oznaczać miało uchylenie decyzji w całości oraz zwrot od pozwanego na rzecz powoda wyegzekwowanego świadczenia w postaci orzeczonej kary pieniężnej oraz zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wniósł również o rozpoznanie sprawy na rozprawie.

Jednocześnie skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprecyzowane w pkt III *petitum* skargi.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, w piśmie z 24 czerwca 2024 r., pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, a ewentualnie o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda jako obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać: oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części (pkt 1); przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2); wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Zgodnie z § 2 powołanego artykułu, oprócz wymagań przewidzianych w jego § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego

uzasadnienie. Natomiast w § 3 powołanego artykułu wskazano, że skarga kasacyjna powinna ponadto czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam ten organ wniósł skargę.

Stosownie do art. 398⁶ § 1 k.p.c., jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub 3 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. W art. 398⁶ § 2 k.p.c. wskazano zaś, że sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Zgodnie z § 3 przywołanego artykułu Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków. W art. 398⁶ § 4 k.p.c. wskazano, że o odrzuceniu skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji albo Sąd Najwyższy zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik.

Zestawiając treść punktów art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. z art. 398⁶ § 1 i § 2 k.p.c. należy przyjąć, że elementy wymienione w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. mają dla skargi kasacyjnej charakter konstrukcyjny, zaś ich brak nie podlega uzupełnieniu. Powyższe wynika wprost z treści art. 398⁶ § 2 k.p.c., w którym ustawodawca przewidział sankcję w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c.

Powyższe znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przykładowo w postanowieniu z 16 października 1997 r., II CKN 404/97, wskazano, że „[b]raki kasacji w zakresie przytoczenia podstaw kasacyjnych, ich uzasadnienia oraz wniosków o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub w części nie podlegają naprawieniu w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych pisma procesowego. Nie jest również dopuszczalna wykładnia zakresu zaskarżenia i jego

kierunków, gdyż kasacja powinna być tak zredagowana, aby nie stwarzała żadnych wątpliwości interpretacyjnych”.

W związku z powyższym za niepełny należy uznać wniosek powoda sformułowany w skardze kasacyjnej „o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie do co istoty sprawy” niezawierający wskazania czy uchylenie to ma nastąpić w całości czy w określonej (a jeżeli to w jakiej) części zaskarżonego orzeczenia.

Zgodnie z treścią przywołanych przepisów i utrwalonym orzecznictwem wskazana okoliczność czyni skargę kasacyjną niedopuszczalną (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 sierpnia 2014 r., V CSK 24/4; 20 lutego 2015 r., V CSK 427/14; 10 czerwca 2020 r., III CSK 149/19).

Skarżący, wbrew jednoznacznej treści art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., nie oznaczył zakresu żądanego uchylenia i zmiany wyroku. Wskazać przy tym należy, że wniosek o „uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy” nie powinien być ani utożsamiany z żądaniem uchylenia orzeczenia w całości, ani uzupełniany założeniem sądu, że zakres żądanego uchylenia odpowiada wskazanemu przez stronę zakresowi zaskarżenia orzeczenia skargą kasacyjną („zaskarżam w całości”), tym bardziej, że istnieje wyraźna i oczywista sprzeczność pomiędzy zakresem zaskarżenia a wnioskiem. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21 marca 2000 r., II CKN 711/00 niezłożenie w kasacji wniosku o uchylenie lub zmianę zaskarżanego wyroku w całości lub w części, powoduje jej odrzucenie bez wzywania o uzupełnienie tego braku, zaś „ze względu na charakter postępowania kasacyjnego i stopień jego sformalizowania, nie jest również dopuszczalna wykładnia kasacji w kierunku ustalenia, jaki jest zakres zaskarżenia oraz – w związku z tym – jaki mógłby być wniosek skarżącego co do sposobu i zakresu orzeczenia przez Sąd Najwyższy”.

Zważyć ponadto należy, że określenie zakresu zaskarżenia oraz wniosku o uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy stanowi przedmiot odrębnych wymogów formalnych skargi kasacyjnej, co potwierdza tezę, że strona powinna w obu tych kwestiach odrębnie sformułować własne stanowisko.

Jak wskazywał w swym orzecznictwie Sąd Najwyższy, spełnienie powyższych wymagań nie może być uznane za nadmiernie skomplikowane lub

kłopotliwe zarówno ze względu na okoliczność, że wszystkie elementy konstrukcyjne, niepodlegające czynnościom zmierzającym do usunięcia braków, są klarownie wskazane w art. 398⁴ § 1 k.p.c., jak i obowiązujące w postępowaniu kasacyjnym obowiązkowe zastępstwo stron przez profesjonalnych pełnomocników, zasadniczo adwokatów lub radców prawnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., III CSK 149/19).

Stosownie do art. 398⁶ § 2 k.p.c. skarga kasacyjna powoda podlegała odrzuceniu już na etapie badania jej przez Sąd drugiej instancji. Wobec nieodrżucenia skargi na wskazanym etapie, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 i art. 398⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

Oddaleniu podlegał wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, gdyż złożony w odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda wniosek w tym przedmiocie został wyraźnie powiązany z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie z jej oddaleniem (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z 15 listopada 1934 r., C II 1677/34, Zb.Urz. 1935, poz. 204; postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01; z 29 maja 2009 r., V CSK 37/09; 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12).

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[r.g.]

[a.ł.]